

# اقتصاد از نگاه

## التجار عالم شرق

مولفان

مسعود اردو بیچی (دانش آموز و دانشکده آزاد اسلامی واحد تبریز)

دکتر کامران پاشایی فخری - دکتر پروانه عادل زاده

(اعضای هیئت علمی دانشکده آزاد اسلامی واحد تبریز)

|                     |                                                                                                                   |
|---------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه             | اردبیلچی، مسعود، ۱۳۶۶ -                                                                                           |
| عنوان و نام پدیدآور | اقتصاد از نگاه افتخار عالم شرق / مولفان مسعود اردبیلچی، کامران پاشایی فخری، پروانه عادل زاده.                     |
| مشخصات نشر          | تبریز: مولی علی، ۱۳۹۳.                                                                                            |
| مشخصات ظاهری        | ۶۵ ص.                                                                                                             |
| شابک                | ۸۰۰۰ ریال ۸-۳۹-۶۰۴۲-۶۰۰-۹۷۸                                                                                       |
| وضعیت فهرست نویسی   | فیب                                                                                                               |
| یادداشت             | کتاب حاضر در اصل پایان نامه نویسنده (کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز) است. |
| موضوع               | شهریار، محمدحسین، ۱۲۸۵ - ۱۳۶۷ -- نقد و تفسیر                                                                      |
| موضوع               | شعر فارسی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد                                                                                |
| موضوع               | اقتصاد در ادبیات                                                                                                  |
| شناسه افزوده        | پاشایی فخری، کامران، ۱۳۴۶ -                                                                                       |
| شناسه افزوده        | عادل زاده، پروانه، ۱۳۵۳ -                                                                                         |
| رده بندی کنگره      | ۱۳۹۳/۰۸/۲۰ PIR ۷ الف ۴ الف                                                                                        |
| رده بندی دیویی      | ۶۲/۱۳۸                                                                                                            |
| شماره کتابشناسی ملی | ۳۶۵۴۲۰۲                                                                                                           |
| تاریخ درخواست       | ۱۳۹۳/۰۸/۲۰                                                                                                        |
| تاریخ پاسخگویی      | ۱۳۹۳/۰۹/۰۱                                                                                                        |
| کد پیگیری           | ۳۶۵۴۱۸۵                                                                                                           |

## اقتصاد از نگاه افتخار عالم شرق

مولفان: مسعود اردبیلچی، دکتر کامران پاشایی فخری، دکتر پروانه عادل زاده

ناشر: مولی علی (وابسته به موسسه آموزش عالی چرخ نیلوفری آذربایجان)

ویراستار فنی: موسسه فرهنگی هنری شهریار سبز قلم

حروف چینی، صفحه آرایی، مجری فنی: موسسه آموزش عالی چرخ نیلوفری آذربایجان

طراح روی جلد: مهندس محمد زرنقی

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ اول: زمستان ۹۳ لیتوگرافی: نگین فیلم

چاپ: امید صحافی: صادقی

این کتاب، پایان نامه کارشناسی ارشد دفاع شده رشته زبان و ادبیات فارسی است و تمام حقوق معنوی آن متعلق به دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز می باشد.

ISBL:978-600-6042-31-2

شابک: ۸-۳۹-۶۰۴۲-۶۰۰-۹۷۸

مرکز پخش: انتشارات مولی علی: آبرسان، پاستور جدید، مابین کوی بزرگمهر و کوی سیزده آبان، پلاک ۳۲، طبقه هفتم

تلفن: ۰۴۱۳۳۳۶۸۸۶۴

بها: ۸۰۰۰ ریال

## فهرست مطالب

|    |                                                |
|----|------------------------------------------------|
| ۱  | مقدمه .....                                    |
| ۲  | پیشگفتاریکم .....                              |
| ۲  | احوال و آثار شهریار، زندگی نامه‌ی شهریار ..... |
| ۲  | تخلص شهریار .....                              |
| ۳  | استاد شهریار و سبک آذربایجان .....             |
| ۷  | پیشگفتاردوم: تعاریف و اصطلاحات اقتصادی .....   |
| ۷  | تعریف اقتصاد .....                             |
| ۷  | تعاریف و اصطلاحات اقتصادی .....                |
| ۹  | تقسیم‌بندی علم اقتصاد .....                    |
| ۱۲ | جنبه‌های سیاسی علم اقتصاد .....                |
| ۱۲ | اولین نظام‌های اقتصادی .....                   |
| ۱۴ | مقوله‌های اقتصادی .....                        |
| ۱۴ | دردیوان شهریار .....                           |
| ۱۴ | احتکار .....                                   |
| ۱۴ | احسان و انفاق .....                            |
| ۲۰ | ارث .....                                      |
| ۲۳ | بازار، بانک و اصطلاحات اقتصادی .....           |
| ۳۳ | جواهرات و گنج .....                            |

|    |                     |
|----|---------------------|
| ۳۴ | ..... حلال و حرام   |
| ۳۵ | ..... دزدی و تاراج  |
| ۳۷ | ..... رشوه          |
| ۴۱ | ..... فقر و غنا     |
| ۵۰ | ..... قمار          |
| ۵۲ | ..... قناعت         |
| ۵۶ | ..... قیمت          |
| ۶۰ | ..... غرامت و تاوان |
| ۶۳ | ..... منابع         |

## مقدمه

انسان موجودی است که بنا به طبیعتش دارای نیازهای مادی و معنوی است. نیازهای مادی عبارتند از: نیاز به خوراک، پوشاک، و... از لحاظ معنوی نیاز به محبت، عشق و امنیت فکری و دیگر مسائل دارد. نیازهای مادی بشر را به عنوان نیازهای اقتصادی مطرح می‌کنیم. گاهی انسان برای برطرف کردن نیازهای معنوی لازم است که از لحاظ مادی بی‌نیاز باشد بنابراین این نیازها لازم و مکمل هم هستند و بدون رفع یکی از آنها انسان قادر به حل مشکلات در زندگی نخواهد بود.

در ادبیات ما شاعران و نویسندگان در سطرهای مسائل اقتصادی و مادیات نیز سخن رانده‌اند و هر یک دیدگاه‌ها و راهکارهایی مطرح کرده‌اند. ادبیات فارسی به قدری غنی است که ما هر روز با معانی تازه و بکری روبه‌رو می‌شویم.

یکی از شاعرانی که در باب مسائل اقتصادی جامعه در روزگار خویش، دست به قلم برده شهریار ملک سخن است. استاد شهریار را شاعری مردمی و اجتماعی می‌توان نامید. با توجه به این که استاد کارمند بانک کشاورزی بود، آشنا به مسائل و اصطلاحات اقتصادی بود و از این اصطلاحات در اشعار خود به‌وفور استفاده نموده و به زیبایی این کلمات را با ادبیات درهم آمیخته و ابیاتی زیبا و نغز را به‌وجود آورده است. هم‌چنین از لغات و اصطلاحات مدرن و غربی نیز استفاده کرده‌است مانند قابریک، گاراز، مارک، بورس، سندیکا.

از آن جایی که موضوع این کتاب میان‌رشته‌ای می‌باشد، منابع بسیار بسیار اندکی در دست بود فقط در این مورد از پایان‌نامه‌ی آقای بهروز غفوری که در مورد مقوله‌های اقتصادی در کلیات سعدی شیرازی بوده، بهره برده شده است و تمام تحلیل‌های مربوط به ابیات مطرح شده در مورد مقوله‌های اقتصادی از اینجانب بوده و در این زمینه از هیچ کتاب و منبع دیگری استفاده نکرده‌ام. یکی از دشوارترین مراحل این کتاب کمبود منابع بود. برای این که دقت کافی در کشف ابیات مرتبط با اقتصاد صورت گیرد تک‌تک بیت‌های دیوان فارسی و ترکی شهریار را مطالعه کرده و ابیات مرتبط را استخراج نموده‌ام.

موضوع کتاب از جانب استاد راهنمای اینجانب جناب آقای دکتر پاشایی فخری پیشنهاد شده است. هدف از نوشتن، این کتاب تبیین مقوله‌های اقتصادی در دیوان استاد شهریار شاعر بلند آوازه‌ی معاصر می‌باشد. با مطالعه و بررسی این مسئله عقاید و افکار اقتصادی دوره‌ی زندگی شهریار و خود وی، روشن و نمایان می‌شود و می‌توان با مسائل و مشکلات اقتصادی دوره‌ی شاعر آشنا شد.

بررسی مقوله‌های اقتصادی در دیوان شهریار می‌تواند دانشجویان و دانش‌پژوهان را با افکار و اندیشه‌های اقتصادی شهریار و اوضاع اقتصادی حاکم بر زمان شاعر و با موقعیت‌های اقتصادی وی در طول زندگی آشنا سازد. آنچه که بیش‌تر جلب توجه می‌کند، این است که شهریار مسائل مختلف جامعه از جمله مقوله‌ها و مسائل اقتصادی را با زیبایی تمام در قالب شعر توصیف کرده است و در عین حال که آثار او یک شاهکار ادبی محسوب می‌شود، اطلاعات مفید و گسترده‌ای از اقتصاد و مقوله‌های آن، ارائه نموده و ادبیات را هنرمندانه با علم اقتصاد پیوند داده است.